

midler. Det er af den største Vigtighed, at Værdiomsætningen her i Landet kan foregaa paa saa let og bekvem Maade som muligt, og det sker selvfølgelig lettest ved, at man, i Stedet for til enhver Tid at skulle have rede Penge til Raadighed, har et Repræsentativ for disse Penge. Det er saaledes en Nødvendighed for Omsætningen og Samfundslivet i det hele, at man har en Institution, der har Ret til at udstede Pengesedler, og det er selvfølgelig af største Vigtighed, at disse Sedler i Virkeligheden repræsenterer den Værdi, de lyde paa, saa at de Folk, der faa Sedlerne i Hænde, ikke derved risikere at komme til at lide Tab.

Jeg vil nævne et andet Gode ved Pengesedlerne, som Forholdene have udviklet, et Gode, som ogsaa er omtalt i det foreliggende Lovforslag. Det er, at der ikke altid behøver at staa Metalværdier bag ved Pengesedlerne. Man kan, hvad baade Praksis viser, og hvad det foreliggende Lovforslag gaar ud paa, have andre Værdier staaende bagved. Naturligvis skal det være produktive, udbyttegivende Værdier. Pengesedlerne kunne alligevel være sikrede, selv om det ikke er ren Metalværdi, der staa bagved dem. Dette peger noget i Retning af, at man under visse Samfundsforhold, under en vis bestemt Ordning, maaske helt kunde undvære disse Metalpenge. Maaske ere de slet ikke til nogen Nytte. Dertil hører dog en Samfundsordning, som jeg ikke nu skal komme ind paa at omtale. Jeg nævner det kun som et for mig tilfredsstillende Faktum, at der bagved Pengesedlerne godt kunde staa andre Værdier end rene Metalværdier.

Det er altsaa et Gode for Samfundslivet, at man har en saadan Institution, og man maa som Følge deraf, naar Oktrojen udløber for den hidtilværende seddeludstedende Bank, tage Sigte paa at træffe en Ordning, som kan bringe os disse Goder paa sikker og bekvem Maade. Men nu har Seddeludstedelsen ogsaa en anden Side, som det ærede Medlem for Randers Amts 4de Valgkreds (N. P. Jensen) pegede paa, idet han sagde, at disse Pengesedler jo ere et Gældsbevis, et Bevis for, at Banken, som har udstedt Sedlerne, skylder vedkommende, der har Sedlen i Hænde, det Beløb, Sedlen lyder paa. Sedlerne er et gangbart Betalingsmiddel, som man ikke kan nægte at modtage, og som Følge deraf faa de en særegen Karakter, navnlig naar det er en privat Institution, der staa bagved. Sedlerne betyde nemlig et Tvangslaan,

som disse private Folk udskrive hos den øvrige Befolkning, og hvad mere er, der skal ikke betales nogen Rente af det Laan, der paa den Maade udskrives hos Befolkningen, men Folk skulle modtage disse Papirpenge og have ikke Ret til at modsætte sig Benyttelsen af dem. Man er altsaa tvungen til at yde Banken dette rentefri Laan.

Nu kan man ganske vist sige: Dette Laan er rentefrit, men Banken faar heller ikke Rente af den Guldbeholdning, den har liggende til Dækning af Sedlerne. Det maa imidlertid huskes, at ifølge det foreliggende Lovforslag gælder dette kun for Halvdelen af den samlede Seddelværdi, som Banken skal have Ret til at udstede, medens den anden Halvdel udgør et rentefrit Tvangslaan, der udskrives hos Befolkningen, og som Banken har Ret til at arbejde med, tjene Penge paa og trække Renter af. Se, dette giver Sagen en ganske anden Betydning, naar man ser hen til, at det er private, der have dette Privilegium. Naar man faar en 10-Kroneseddel i Haanden og giver en Guldmønt for den af 10 Kroners Værdi, har Banken i Virkeligheden faaet et rentefrit Laan af 5 Kr. af vedkommende og har faaet Ret til at arbejde med disse Penge og Ret til at trække Renter deraf. Da dette bliver Tilfældet ved enhver Pengeseddel, vil det ses, at Banken derved kan skaffe sig en overordentlig stor Fortjeneste. Hvor stor denne Fortjeneste er, er et af de Spørgsmaal, man burde have haft Lejlighed til at undersøge, men som jeg ikke har haft tilstrækkelig Lejlighed til at sætte mig ind i.

Det ærede Medlem nævnte, at Aktionærernes Udbytte var omkring 7 pCt., men deraf ser man ikke, hvor stor Bankens samlede Udbytte er, hvor meget der er tjent paa dette Tvangslaan, der er udskrevet hos Befolkningen. Heller ikke Overskuddet, som det ærede Medlem nævnte, viser tilstrækkeligt, hvad der her er Tale om. Det kommer ganske an paa, hvorledes man beregner dette Overskud, der i en saa stor Forretning kan beregnes paa mange forskellige Maader. Man burde have Lejlighed til at sætte sig ind i, paa hvad Maade Overskuddet er beregnet, for at komme til Klarhed over, hvor stor Fortjenesten i Virkeligheden er. Jeg vil dog antage, at man ikke regner for højt, naar man gaar ud fra, at der for det Beløb, som der efter Bankens nuværende Ret til Seddeludstedelse ikke behøver at være nogen Metaldækning for — 38 Mill. Kr. —,